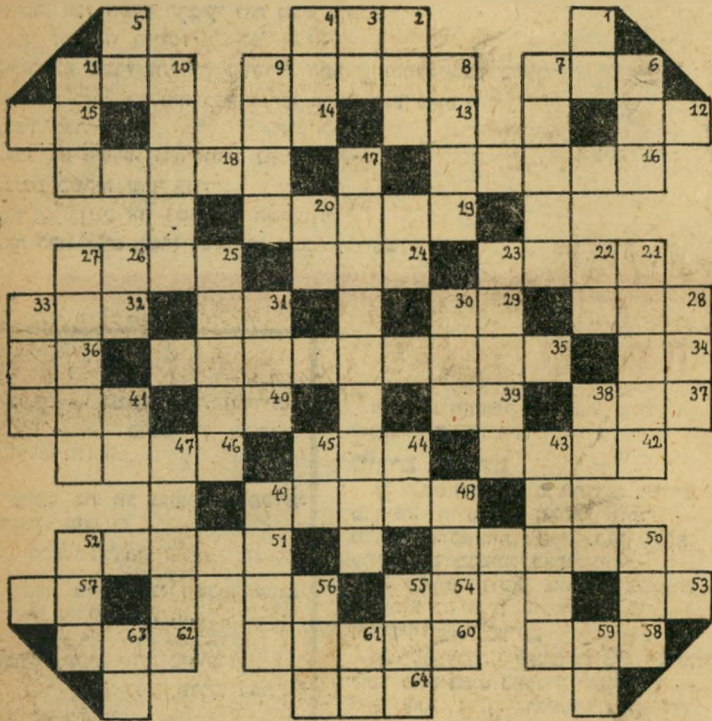

ד.ו.ב.ק.

אתה טובה מתמיד

תשבץ העולם הזה 1015

מאונך: 2. שמן; 6. בלעדי אין טעם לשחק פוקר; 8. שופט ע. ב. ג.; 10. עיר בארץ-ישראל; 12. ד"ר בורג; 13. גלובוס. למשל; 14. קריאת התפילות; 15. אין ליצרו מאין; 16. אנטקלוסיבי; 18. בירת גרמניה לשעבר; 19. אלפית הלירה; 21. צד במשפט; 24. מלך קוח; 25. עבירה; 28. חיל מדע; 29. הכ"ף של סו"ם; 31. ככל; 23. הדל"ת של חב"ד; 34. ע.ב.ג. לבי.ג.י.; 35. בראשו עומד בנטוב; 36. אונק; 37. פקודה בת"ס; 39. מצבה; 40. לירה ישראלית; 41. אחת ממתות בית-דין; 42. ש"י עגנון; 44. בי. ג"י. לממשלה; 46. אחד לרעהו; 48. תחבולה; 50. קול הדבורים; 51. נשק היורה פצצות; 53. המשקה האנגלי הלאומי; 54. מין; 56. צורה גיאומטרית; 57. קרס; 58. איש בית המרחץ; 60. ממנו גורש אדם; 62. המלה הראשונה בשבועת הנשואין; 64. מה שעורכים בליל פסח.

מאונך: 1. גבעה נמוכה; 2. מוצר "נשר" בחיפה; 3. מה שאליזבת כמעט נתנה לפיליפ; 4. מחיילי כוח האו"ם בעזה; 5. כלי; 6. מערכה צבאית; 7. חי קטן; 8. מחמם את הצוואר בחורף; 9. כלי הטוראי; 10. מבלי הנשק החשובים של הביורקטיה; 11. נושא מעניין; 17. שר החוץ; 20. תופעת לילה; 21. שינה קלה; 22. גז; 23. כלי; 25. דבר דאר; 26. ענף; 27. גיבור משפט ע. ב. ג.; 28. תנועה חסידיית; 30. בן חמור; 31. המערבי בירושלים; 33. על סגירתו הרצה פנחס רוזן; 38. תשלום לשלטונות; 41. קצה העפרון; 43. "חדלו... בישראל, חדלו, עד שקמתי דבורה"; 44. סוד; 45. בן נח; 47. מוצר לשם משל; 48. תערובת; 49. הרבה אדם; 50. פז; 52. הבעת כאב; 55. גמד; 56. עושה קדרות; 59. פרק "האינון" בדברים; 61. מופיע בבית המשפט; 63. ידיו.

ספרים

תרגום

ספר המתים

לא אמות כי אחיה (הוצאת ספריית פועלים, 370 עמודים) — הוא לקט של 24 סיפורים, ממבחר יצירות סופרי אידיש בברית-המועצות, מראשית מהפכת אוקטובר ועד לאחר מלחמת העולם השנייה. לאמיתו של דבר אפשר היה לקרוא לספר בשם ספר המתים: מבין 18 הסופרים המשתתפים בו נותרו רק ששה בחיים. 10 מהם נפלו במלחמה, מתו במחנות מעצר סובייטיים, או הוצאו להורג בעת הסיהור הספרותי הגדול של 1952. שניים נעלמו סתם.

מאחר שעורכי הקובץ לא יכלו להשתרע על כל שטחי החיים של הפזורה היהודית בברית-המועצות, החליטו לשים את הדגש רק על ההתפתחויות ההיסטוריות, כפי שהשתקפו בספרות. ההתפתחויות העיקריות המתוארות בסיפורים למיניהם: המהפכה, הפרעות, שינוי דמות המיעוט היהודי, תוכנית האיוורור היהודי האוטונומי בכירוביגאן, מלחמת-העולם השנייה וההתעוררות הלאומית שלאחריה.

אחרות לאומית. בסיפורים המתארים של שלב המהפכה מובלט בעיקר רגש ה' אחרות הלאומית של היהודים. בסיפורו של דוד ברגלסון מעשה בגבירים צוהל איצ'י זואחס האביון, כאשר אוסרים הקומוניסטים את גבירי העיריה, דורשים מהם סכום כסף אסטרונומי. אולם כאשר נעשות הכנות ל' המתת הגבירים, עומד איצ'י עצמו בראש מגבית לסוכתם.

לעומת זאת מושג בסיפורי הפרעות ה' דגש על הצבא האדום הפודה והמציל. לאחר תיאורים מוזעזעים של אונס ורצח (השמה) שטנים, השחוט שחט) ממהרים הנערים ה' יהודיים להתנדב, אל הצבא האדום, זה ה' צבא הרעב, האמין, מוכה הכנים ושטוף השמש האדום!

כתום מלחמת-האזרחים באה תקופה של עירוב מעמדות והתרוצצות פנימית בקרב יהודי ברית-המועצות. יסודות מסוימים נפתחו בהדרה לקראת טמיעה מוחלטת. כתב מ. דניאל בסיפורו על הסף: "היודע אתה כמה מהרהרים כל יהודי העיר? כיצד לחדול להיות יהודים! אין זה פאראדוכס כי אם עובדה מרה. בצורתה המעשית היא מתבטאת בדרישה אחרי משרות סובייטיות, בהתכחשות לעצם קיומה של אומה יהודית, במנוסת הבלה ממפלגות יהודיות... במה יסתים הדבר? בשואה גדולה! הם עוד ירוצו חזרה. בזאת אני בטוח."

הטמיעה היתה כמעט מוחלטת. העברית נעלמה כליל, האידיש הפכה למכשיר טכני בלבד, הבורות הנגיעה לשיאה. בסיפורו של א. קולבאק ז'מנאים מסבירה סוניה, בת למשפחת רבנים, לבעלה הגוי: "אשר לתק" עת שופר, תוקעים בשכועות — זכר ל' אברהם אבינו שהוציא את ישראל מצרים".

הכורם מתלאביב. ההיכחות המוחלטת של יהודי ברית-המועצות נמנעה על ידי האנטישמיות שחטסה מתחת לפני ה' שטה. אפילו הסופרים הנאמנים ביותר לקו המפלגתי לא יכלו להתעלם מתופעה זו. בסיפורו במכתב מתאר מ. אלברסון גילוי אנטישמיות בקרב מעמד הפועלים. דוד ברגלסון, בסיפורו העוד, מסיה על תעלולים אנטישמיים של ילדי אחת תצרות מוסקבה. התעלולים מגיעים עד כדי כך שסרופוסטור ביריקוב הרוסי נאלץ לשכנע את בנו כי הוא יהודי כשר, כדי להרתיע אותו מהת' עמרות בילדי היהודים.

האנטישמיות הנגיעה, כידוע, לשיאה בת' קופת המלחמה, עת שיתפו אלפי צעירים רוסיים פעולה עם הגרמנים בהשמדת הקהיר לות היהודית. מובן משליו שהסופרים ה' נאמנים לקו לא כתבו על בעייה כאובה זו. לעומת זאת הותר להם להלל את אחדות הלוחמים נגד הנאצים, תוך התעלמות מוחלטת מן העקרונות האנטי-לאומניים והאנטי-דתיים הקדושים לקומוניזם.

בסיפור ניטשו את בתיכם מספר ש. גור' זון כיצד נתקו הדמעות ברגונן של העסקן הקומוניסטי, למשמע תפילתם של הוקנים היהודיים: "אספוגי חכלי מהת ומצרי שאול מצאנז". בסיפור הכורם מתלאביב אף מרחיק אותו מחבר עצמו לכת ומציג בפני הקוראים צעיר ארצישראלי שנקלע לברית-המועצות ולחם בשורות הצבא האדום. אומר הקצין הסובייטי בהספידו חיל הגיבור: "אז רצה של ארצישראלי, חיל בצבא האדום הסובייטי, בנו הגיבור של עם ישראל..." מזור הדבר, אבל חקא שמואל גורדון גמגה על ששת הסופרים שנותרו בחיים. אולם קרוב לדאי שאין הוא כותב עוד על גיבורים ארצישראליים.

אמנות

עסקים

חווה לעולם חווה

חיפושי הנואשים של תיאטרון אהל אחרי מחוה ישראלי מבדת ומכנים הסתיימו בקיץ שעבר בהצלחה. נהגלת התיאטרון חתמה על חווה שגרת עם המחזאי אהרון מגד, שהבטיח מצידו להכין להצגה את פשיטה בכפר, הוכניתה האחרונה של להקת פיקוד המרכז, פרי עטו של מגד.

הרעיון כולו היה רעיונו של גדעון שר, שחיפש מקום עבודה. שר, שהתיאטרון ביקש ממנו למצוא מחוה מתאים להצגה, פנה למגד, הציג לו לעבוד מחדש על פשיטה בכפר, אותה ביים שר בלהקה הצבאית, נעמי, אשתו של שר, הסכימה להכיר פזמונים חדשים ולעבד את הישגים ואילו יוחנן זראי, הקומוניסטר הצעיר וה' מוכשר, הביע את נכונותו לעזוב את יור' שלים ולהצטרף בתלאביב למבצע.

המשבר הסתיים. הכל התנהל בהתאם לתוכנית. מגד הכניס כמה חיקונים, נעמי כתבה פזמונים ושמר זוראי עבדו יום-יום על הכנת המחזה באולם החזרות. כשנסתיימה העבודה, הוברר למנהלי אהל כי בעיותיהם הכספיות באו אל קיצן. המשבר הכספי החמור שהיה מנת חלקו של תיאטרון ה' פועלים במשך תקופה ארוכה הסתיים. חמט חמט, גירסתו החדשה של פשיטה בכפר, הפך להיות מחוה קופה בה' הדיעה.

כאשר הגיעה עובדה זו להכרתם של זוראי ושמר, התמלאו חרטה. כי מלכתחילה הס' כימו השניים לעשות את עבודתם בשכר קבוע מראש: זוראי ביקש וקיבל 600 ל"י ואילו נעמי שר, זכתה ב-200 ל"י היחיד שהבינו יותר משהייה בעסקי-אמנות היה מגד, שחתם על חווה המבטיח לו 4.5 אחי' זים מהכנסת הקופה מדי ערב. לשמר ולזוראי לא נותר אלא להביט מרחוק על השגשוג הכלכלי של עסקי מגד ולקנא בו.

"היגו תמימים", התורה השבוע גדעון שר, לאחר שהוברר לו כי אין כל סיכוי לתנות מפרי עמלו הגאט כספית מלאה. אפילו בתביעה משפטית. "לולא הפזמונים והמוסיקה היתה ההצגה גיוונה לכשלקו מוחלט".

מאחורי הקלעים

בעד ונגד מועדון

במת החזרות של תיאטרון אהל תפר' שה לאחרונה עלידי צחת השחקנים העובד על הכנת הפואמה הפזוגית, מחוה שעובד לפי ספרו המפורסם של המחנך הסובייטי מקרקוב. את ההצגה יביים איזידור הרש' קוביץ, שהכין גם את העיבוד לתיאטרון לפי תרגומו העברי של אברהם שלונסקי. לפני שנגשו לחזרות על הבמה, חזו השח' קנים בהצגה מיוחדת של הסרט הסובייטי שהוקם מאותו ספר ואשר הוצג לפניהם במועדון בית הידידות של תנועת ישראל-ברית-המועצות בתלאביב... מועדון ה' לילה שפתחתו התנגיגת תיערך בקרוב, משמש נושא לחיכוך סופרים המתנהלים לאחרונה בין שחקני הקאמרי. רעיון מועדון ה'לילה שיוקם בקרן הרחובות מגדלי מוכר ספרים ובן-יהודה, בתלאביב, הוא ילד סיי פוחיו של כנאי הקאמרי יוסף ("פפרי") מילוא ואילו סטרונג הלכלול של העסק הוא ד"ר גיורא יוסטל, מזכירה הכללי של מנצח-בין שחקני הקאמרי רבים הם ה' צבורים כי התיאטרון ומנהלו חייבים להק' דיש את כל מרצם לקידומו התרבותי ר האמנותי של התיאטרון ולא להקמת מקום שעוסק לבעלי אמצעים... הצלחת ה' קופה הראשונה של תיאטרון זורה היתה הצגת פרנסוואה ראש גור, שהצגת ה-100 שלו תיערך השבוע בתלאביב... פזמר' נים כושיים הצגת סנונית בחוף מיומבה נכתבים בימים אלה על-ידי הפזמונארי-הר' פתקן ידדיה ("דדי") מנוסי, שחזר לא מכבר מסיר נדודים בארצות המזרח הרחוק. במסע הרפתקאותיו ניתנה לדידי ההזדמנות לקלוט כמה וכמה צורות שירה פראיות, שאת תרגומן העברי הוא עתיד להשמיע למעלה בימת הבימה בקרוב. את המוסיקה פזמונים יחבר יוחנן זראי... חרוך' אפן של המבקר התיאטרנלי של הארץ, ד"ר חיים גמזו, היה כבר לשם דבר. ה' שבוע, החליט איש הפרסומת של הקאמרי לתפוש את השור בקרניו, הורה לצלם ה' תיאטרון לצלם את תגובותיו בנו המבקר בהצגת אני והסרניס. לאחר שנמזו, ככל המבקרים, קטל את ההצגה, נערך עתה חיכוך בקאמרי אם להפסיק את צחוקו של גמזו, בצורך קטע מבקורתו.